

«این فیصله من بوده و من از آن متأسف نیستم»

از مطبوعات روسی و انگلیسی

صدراعظم سابق برتانیه تونی بلیر، اولین مامور عالی رتبه این کشور نیست که به کمیسیون خاص تحقیقاتی احضار می‌گردد. قبل از او بنابر دلایل مختلف به کمیسیونهای مشابه مارگرت تیچیر و جان میجر نیز احضار گردیده بودند. طرزالعمل احضار مامورین عالی رتبه به کمیسیون های مستقل و علنی برای تحقیقات از دیر زمانی است که در حیات سیاسی برتانیه جای معینی خود را احراز نموده است. البته باید گفت که کمیسیون های خاص جهت تحقیق صرف در شرایط استثنائی ایجاد میشوند. کمیسیون های از این قبیل غالباً زمانی به راه میافتند که استدلال و توضیحات مقامات حکومت در باره یک موضوع نتواند رضایت افکار عامه برتانیه را فراهم کند.

اکثر برتانویها از تشریحات دولتمردان خویش در مورد علل شروع و اشتراک کشورشان در جنگ عراق قناعت ندارند. کمیت قابل ملاحظه برتانویها معتقدند که شرکت برتانیه در جنگ عراق اشتباه بوده و ۱۷۹ تبعه برتانیه کبیر جان های شانرا در آنجا عبث از دست داده اند. آنها همچنان میپرسند که روی کدام هدف میلیارد ها پوند سترلینگ در این جنگ به مصرف رسید؟

بعد از خروج قوا در جولای ۲۰۰۹ از عراق، حکومت برتانیه موافقت کرد که حاضر است کمیسیون مستقلی را برای تحقیقات علنی ایجاد نماید. به کمیسیون مذکور صلاحیت داده شد تا به هرگونه اسناد دسترسی بلاوقه داشته باشد، منجمله به اسناد اشد محرم. کمیسیون همچنان صلاحیت دارد برای کسب معلومات هر شخصی را که لازم ببیند دعوت کند.

کمیسیون تحقیق موظف نیست نتایج فعالیت خود را به حکومت، به پارلمان و حتی به ملکه گزارش دهد. کمیسیون این گزارش را مستقیماً به سمع مردم برتانیه میرساند.

حکومت در آغاز مایل بود تا کمیسیون تحقیقات در عقب دروازه های بسته فعالیت داشته باشد. اما رئیس کمیسیون، **سر جان چیلکوت** که یکی از حقوقدانان با نام و نشان در برتانیه است با این نظر مخالفت کرده و تأکید نمود که پروسه تحقیقات باید آزاد و علنی اجرا گردد. لازم به تذکر است که "کمیسیون چیلکوت" یک محکمه نیست. بدین معنی که کمیسیون نمیتواند و نباید مجرمین و یا متهمین را تعیین نماید و یا هم حکمی را صادر کند. از کمیسیون انتظار می رود تا به طور بیطرفانه از علل و عواملی که باعث اشتراک برتانیه در جنگ عراق گردیده اند به تحقیق بپردازد. در عین حال جان چیلکوت تأکید کرد که: "اگر حین تحقیق ثابت شود که کسی از مامورین عالی رتبه حکومت متهم به تخلف از قانون است، بالاترین حد جنین حقایق را کتمان نخواهم کرد و اسم او را اعلام میکنم."

از آغاز فعالیت کمیسیون عده ای زیادی از مامورین عالی رتبه حکومت، نظامیان، دیپلماتها و دیگران برای تحقیق به کمیسیون فراخوانده شده اند. در این میان احضار **تونی بلیر** به کمیسیون تحقیقات، حادثه ای بود که ناظرین با کنجکاو فریاد انتظار آنرا داشتند. همه میخواستند تا تونی بلیر به سؤال اساسی کمیسیون جواب ارایه نماید: "روی کدام ملحوظات برتانیه کبیر شامل جنگ در عراق گردید؟" "آیا رژیم صدام حسین برای منافع ملی برتانیه تهدیدی بود؟" یا "برتانیه بنا بر خواهش شخصی جورج بوش (پسر) داخل جنگ عراق گردید؟"

تونی بلیر طی شش ساعت مکمل به سؤالیهای کمیسیون تحقیقات در باره تصامیمی که او در ۲۰۰۳ گرفته بود جواب ارایه میکرد. به عقیده تونی بلیر "حوادث سپتمبر ۲۰۰۱ فطرت تروریسم بین المللی را از ریشه تغییر داد. این حوادث ثابت ساختند که میله های تفنگهای تروریستان دیگر نه تنها اشخاص معین را هدف قرار میدهند، بلکه آنها حاضر اند کتله بزرگی از مردم را از بین ببرند." بلیر خاطر نشان ساخت: "حین حمله بر مرکز تجارتي بین المللی (نیورک) چیزی کم سه هزار نفر به قتل رسید؛ اما هیچ شک و تردیدی وجود ندارد که تروریستها آماده بودند دهها بار، حتی صدها بار بیشتر مردم را به قتل برسانند."

صدراعظم سابق انگلستان به این عقیده است که به راه اندازی جنگ در عراق تاکتیک جدیدی بود که باید در شرایط کنونی از آن در مبارزه به ضد تروریسم استفاده میشد. باید از همه امکانات استفاده می‌گردید تا از احتمال دست یابی تروریستها به سلاح "امحای دسته جمعی" جلوگیری صورت میگرفت. او علاوه کرد که بنا بر همین ملحوظ رژیم های "غیر دوست" در مرکز توجه هرچه بیشتر شبکه های استخباراتی برتانیه، امریکا و سایر کشور ها قرار گرفتند. استخبارات گزارش میدادند که عده ای از این رژیمها سلاح "امحای دسته جمعی" را در اختیار خویش دارند و در زمره این رژیمها نام عراق که علاقمند نبود مفتشین بین المللی را به قلمرو خود راه بدهد، نیز برده می‌شد.

تونی بلیر اعتراف نمود که برتانیه کبیر تا آخرین لحظه تلاش کرد و امیدوار بود تا شورای امنیت ملل متحد قطعنامه ای را مبنی بر استفاده از قوت نظامی علیه رژیم صدام به تصویب برساند: "اما زمانی که ما در این زمینه با مخالفت

سیاسی فرانسه و روسیه در شورای امنیت رو بر گردیدیم، درک کردیم که هیچنوع چانسی برای تصویب چنین یک قطعنامه وجود ندارد."

یکی از اعضای کمیسیون تحقیقات از بلیر سؤال کرد: " آیا این مسئله واقعیت دارد که یک سال قبل از حمله بر عراق (در سال ۲۰۰۲) شخص شما به جورج بوش وعده داده بودید که گویا برتانیه به هر صورت از ایالات متحده آمریکا حمایت خواهد کرد؟" کمیسیون یادداشتی را به تونی بلیر نشان داد که حاوی مکاتبه بلیر با بوش بوده است. یادداشت مذکور به حمایت بدون چون و چرای لندن از واشنگتن اشاره میکند. ولی بلیر موجودیت هرگونه "توافقی پنهانی" را میان او و بوش رد کرد. بلیر در اینباره به کمیسیون گفت: " از صحبت‌های که من با رئیس جمهور بوش داشته ام او همان برداشت‌های را نموده است که باید هم مینمود؛ در صورت وقوع جنگ ما با او خواهیم بود." بلیر در عین حال خاطر نشان ساخت که در آستانه عملیات نظامی در عراق، بوش به او پیشنهاد کرد، که اگر اشتراک برتانیه در عملیات نظامی دشواری‌های را در قبال داشته باشد، از شرکت در آن صرفنظر گردد. تونی بلیر در این مورد به کمیسیون خاطر نشان ساخت: "من چه در آنزمان و چه هم اکنون در این مورد تصور معین و تغییری ناپذیر دارم. ایستادن پهلو امریکا گامی بود به جا، زیرا ما نظریات مشابه داشتیم." بلیر گفت که اگر لوی ژارنوال برتانیه در ۲۰۰۳ اشتراک نظامی ما را در عراق غیر قانونی مینامید، نیروهای ما به آنجا اعزام نمی گردیدند.

از تونی بلیر سؤال شد: " اقدام آنوقت خود را از دیدگاه امروز چگونه ارزیابی میکنید؟" جواب: " کاری که در آن وقت صورت گرفت تصمیم و فیصله من بوده و طرز العمل من امروز نیز همینگونه میبود." به عقیده بلیر پس از آنکه مفتشین بین المللی از عراق بیرون میشدند و تعزیرات بین المللی علیه این کشور لغو میشد، صدام حسین بدون تردید به ایجاد سلاح "امحای دسته جمعی" دست میافت. به باور تونی بلیر صدام حسین تمایلات شدیدی برای به دست آوردن سلاح امحای دسته جمعی داشته و در این راستا دست آوردهای معینی در سطح بین المللی داشت. صدراعظم سابق برتانیه برای تبریئه خود در برابر کمیسیون تحقیقاتی استدلال کرد: "رژیمی که فطرت ظالمانه و مستبد داشت و هرگونه حقوق و آزادیهای بشر را نقض میکرد، با به دست آوردن سلاح "امحای دسته جمعی" به مراتب خطرناکتر و وحشتناکتر میگردد." بلیر در ادامه گفت: "با گذشت زمان از کارهای که در حق صدام حسین صورت گرفته ما احساس افتخار خواهیم کرد، زیرا ما دین خود را ادا نمودیم. صدام حسین نه تنها فلاکتی بود در سطح منطقه، بلکه او یک خطر جهانی نیز بود. امنیت برتانیه اکنون هرچه بیشتر تأمین گردیده است."

بلیر شایعاتی را که گویا اداره او در حصة "دوسیه عراق" مبالغه کرده است رد کرد. به طور مثال در دوسیه با نقل قول از اداره بلیر گفته شده است که صدام حسین قادر است در ظرف ۴۵ دقیقه پس از صدور امر، سلاح "امحای دسته جمعی" را به هدف برساند. بلیر در این مورد اظهار داشت: "اکنون در مورد این پاراگراف "دوسیه عراق" بیشتر توجه صورت میگیرد، نسبت به آنوقت." اما بلیر در عین حال پذیرفت که "پاراگراف" مذکور باید همه جانبه تر ارائه میگردد، تا از تشریحات متضاد جلوگیری میشد.

ختم